

V Bruseli 9. októbra 2020
(OR. en)

11726/1/20
REV 1

EMPL 439
SOC 609
SAN 356
EDUC 358
ECOFIN 899

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od: Generálny sekretariát Rady

Komu: Delegácie

Č. predch. dok.: 11079/1/20 REV 1

Predmet: Zlepšovanie pracovných a životných podmienok sezónnych a iných
mobilných pracovníkov
závery Rady (9. septembra 2020)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o zlepšovaní pracovných a životných podmienok sezónnych a iných mobilných pracovníkov v znení, ktoré Rada schválila písomným postupom ukončeným 9. októbra 2020.

Zlepšovanie pracovných a životných podmienok sezónnych a iných mobilných pracovníkov

závery Rady

UZNÁVAJÚC, ŽE:

1. Sezónni pracovníci a viacero ďalších typov mobilných pracovníkov vrátane vyslaných pracovníkov, ktorí často pracujú v jednom alebo vo viacerých členských štátoch počas obmedzeného obdobia bez toho, aby sa tam usadili (ďalej len „sezónni a iní mobilní pracovníci“), sú často zraniteľnejší ako ostatní pracovníci a vystavení vykorisťovaniu, ako aj neistým alebo nepriaznivým pracovným a životným podmienkam (a to aj pokiaľ ide o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ako aj bývanie), porušovaniu pracovného práva a nedodržiavaní pracovných noriem a je pravdepodobnejšie, že nemajú primerané sociálne zabezpečenie.
2. Voľný pohyb pracovníkov a sloboda poskytovať služby, ako aj rovnaké zaobchádzanie sú základnými prvkami Európskej únie. Sezónni a iní mobilní pracovníci významne prispievajú k vnútornému trhu, a to aj počas pandémie COVID-19, čo je ďalším dôkazom toho, že zohrávajú zásadnú úlohu v rôznych odvetviach hospodárstva EÚ.
3. Sezónni a iní mobilní pracovníci sú často zamestnaní na základe zmlúv na určitú dobu prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania a náborových agentúr alebo subdodávateľských reťazcov. Pokiaľ ide o informácie, zodpovednosť a práva, často sa im nedostáva jasnosti a ochrany, najmä ak ich zamestnávateľ nezamestnáva priamo.
4. Pandémia COVID-19 predstavuje vážne ohrozenie verejného zdravia so závažnými a rozsiahlymi dôsledkami pre systémy zdravotnej a inej starostlivosti, ako aj pre spoločnosť, hospodárstva a pracovné trhy všetkých členských štátov. Bezprecedentné opatrenia, ktorými členské štáty reagovali na COVID-19, však zasiahli práve sezónnych a iných mobilných pracovníkov.

5. V rámci pandémie ochorenia COVID-19 sa zhoršili a ešte viac zviditeľnili niektoré problémy, ktorým čelia sezónni a iní mobilní pracovníci. Keď sezónni a iní mobilní pracovníci čelia zlým pracovným a životným podmienkam, môže sa tiež zvýšiť riziko ďalšieho šírenia infekčných chorôb vrátane zvýšenia rizika vzniku ohnisk ochorenia COVID-19.
6. Ochorenie COVID-19 ukázalo, že je potrebné zvážiť nové opatrenia s cieľom lepšie uplatňovať a presadzovať existujúce pravidlá na ochranu sezónnych a iných mobilných pracovníkov a posilniť odolnosť EÚ počas kríz. Členské štáty by preto mohli využiť súbor nástrojov existujúcich na medzinárodnej úrovni, úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni na riešenie problémov, s ktorými sa sezónni a iní mobilní pracovníci stretávajú, na predchádzanie týmto problémom, ako aj na zabezpečenie ich ochrany.
7. Je potrebné, aby členské štáty a iné príslušné zainteresované strany prijali vhodné opatrenia, zintenzívnili riadne a účinné uplatňovanie a presadzovanie príslušných právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov a zabezpečili transparentnosť svojich činností.

PRIPOMÍNAJÚC, ŽE:

8. Sezónni a iní mobilní pracovníci Únie, ktorí využívajú slobodu pohybu v súlade s článkom 45 ZFEÚ, majú právo na rovnaké zaobchádzanie, najmä pokiaľ ide o uplatniteľné podmienky zamestnania, odmeňovania a pracovné podmienky. Sloboda poskytovať služby je zaručená podľa článku 56 ZFEÚ.
9. Pracovníci z tretích krajín môžu využívať právo na rovnaké zaobchádzanie podľa príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti pracovnej migrácie.
10. Presadzovanie právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov v tejto oblasti patrí do právomoci členských štátov.

VÍTAJÚC:

11. Usmernenia zamerané na sezónnych pracovníkov v EÚ v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19, ktoré Európska komisia prijala 16. júla 2020.

12. Uznesenie Európskeho parlamentu z 19. júna 2020 o európskej ochrane cezhraničných a sezónnych pracovníkov v kontexte krízy spôsobenej ochorením COVID-19.
13. Iniciatívy na vnútroštátnej úrovni a dvojstranné dohody medzi orgánmi členských štátov s cieľom riešiť problémy, ktorým čelia sezónni a iní mobilní pracovníci, najmä v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19.
14. Sektorové iniciatívy, ako aj dvoj- a trojstranné dohody na vnútroštátnej a európskej úrovni zamerané na ochranu týchto pracovníkov a poskytovanie usmernení pre nich a ich zamestnávateľov.

BERÚC NA VEDOMIE:

15. Prácu siete EURES vrátane Európskeho úradu pre koordináciu siete EURES a národných úradov pre koordináciu siete EURES. Portál EURES ponúka podrobné praktické, právne a administratívne informácie o životných a pracovných podmienkach vo všetkých členských štátoch, ktoré môžu byť relevantné pre sezónnych a iných mobilných pracovníkov.
16. Činnosti európskej platformy na posilnenie spolupráce pri riešení problému nedeklarovanej práce, ktorá bola vytvorená v roku 2016. Prostredníctvom platformy sa pri viacerých príležitostiach propagovali opatrenia zamerané na sezónnych a iných mobilných pracovníkov a umožnilo vzájomné učenie sa, pokiaľ ide o účinné prístupy k riešeniu problému nedeklarovanej práce v odvetviach, ktoré sú vo veľkej miere závislé od cezhraničnej sezónnej práce, ako je napríklad poľnohospodárstvo a cestovný ruch.
17. Prácu Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, ktorá zodpovedá za riešenie administratívnych záležitostí a otázok výkladu vyplývajúcich z ustanovení nariadení o koordinácii sociálneho zabezpečenia, za uľahčenie jednotného uplatňovania právnych predpisov EÚ, a to najmä podporou výmeny skúseností a najlepších postupov, a za posilnenie a rozvoj spolupráce medzi členskými štátmi EÚ, a to aj pokiaľ ide o otázky týkajúce sa sezónnych a iných mobilných pracovníkov.

18. Úlohu Európskeho orgánu práce (ELA). Keď bude Európsky orgán práce plne funkčný, bude pomáhať – prípadne aj v spolupráci s inými inštitúciami a orgánmi – Komisii a členským štátom pri účinnom uplatňovaní a presadzovaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa pracovnej mobility v celej EÚ a pri koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v rámci EÚ. Európsky orgán práce bude konať v rozsahu pôsobnosti príslušných právnych predpisov EÚ.
19. V strategickom rámci EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020, v ktorom sa určujú kľúčové výzvy a strategické ciele v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, sa predstavujú kľúčové opatrenia a určujú nástroje EÚ.
20. Prácu Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) s cieľom dosiahnuť, aby boli európske pracoviská bezpečnejšie, zdravšie a produktívnejšie, z čoho majú prospech pracovníci, zamestnávateľi a vlády; najmä jej usmernenia z 24. apríla 2020 s názvom COVID-19: návrat na pracovisko – prispôsobenie pracovísk a ochrana pracovníkov a ďalšie osobitné zdroje súvisiace s ochorením COVID-19, ktoré poskytuje zamestnávateľom a pracovníkom.
21. Prácu Výboru vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC) zameranú na podporu rovnocenného a účinného uplatňovania právnych predpisov EÚ v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
22. Podobné usmernenia a zdroje vypracované príslušnými zainteresovanými stranami na vnútroštátnej a odvetvovej úrovni, ktoré sa týkajú sezónnych a iných mobilných pracovníkov, ako aj ich zamestnávateľov.

UZNÁVAJÚC:

23. Zásadnú úlohu inšpektorátov práce a ďalších príslušných orgánov pri zabezpečovaní riadneho uplatňovania a presadzovania existujúcich právnych predpisov a nástrojov v oblasti voľného pohybu pracovníkov a slobody poskytovať služby, v oblasti pracovných a životných podmienok vrátane bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia.

24. Zásadnú úlohu sociálnych partnerov a význam sociálneho dialógu pre podporu verejnej správy, pracovníkov a zamestnávateľov pri riadnom a účinnom uplatňovaní existujúcich právnych predpisov, ako aj pri zabezpečovaní zastúpenia pracovníkov a poskytovaní informácií.
25. Dôležitú úlohu príslušných mimovládnych organizácií pri podpore riadneho a účinného uplatňovania existujúcich nástrojov,

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY V SÚLADE SO SVOJIMI PRÁVOMOCAMI,
S PRIHLIADNUTÍM NA VNÚTROŠTÁTNU SITUÁCIU A REŠPEKTUJÚC ÚLOHU
A AUTONÓMIU SOCIÁLNYCH PARTNEROV:

26. plne UPLATŇOVALI a PRESADZOVALI existujúce právne predpisy EÚ a vnútroštátne právne predpisy, najmä v oblasti voľného pohybu pracovníkov a slobody poskytovať služby, zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín ako sezónnych pracovníkov, pracovných a životných podmienok vrátane bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a koordinácie sociálneho zabezpečenia, s cieľom primerane chrániť sezónnych a iných mobilných pracovníkov;
27. POSKYTOVALI sezónnym a iným mobilným pracovníkom, v prípade potreby s podporou ELA, relevantné informácie o ich právach a povinnostiach, ako aj informácie o orgánoch, ktoré sezónnym a iným mobilným pracovníkom v príslušnom členskom štáte vo všetkých uvedených oblastiach pomáhajú, a to v ich vlastnom jazyku, najmä ak ide o úradný jazyk EÚ, alebo v jazyku, ktorému rozumejú, alebo o ktorom možno odôvodnene predpokladať, že mu rozumejú, a to jasným a transparentným spôsobom;
28. ZVYŠOVALI informovanosť sezónnych a iných mobilných pracovníkov o bezpečnostných opatreniach súvisiacich s pandémiou ochorenia COVID-19, podľa možnosti s podporou sociálnych partnerov, v ich vlastnom jazyku, najmä ak ide o úradný jazyk EÚ alebo v jazyku, ktorému rozumejú, alebo o ktorom možno odôvodnene predpokladať, že mu rozumejú, jasným a transparentným spôsobom vrátane informácií o opatreniach, ktoré je potrebné prijať v prípade príznakov ochorenia COVID-19;

29. ZVYŠOVALI transparentnosť, pokiaľ ide o zodpovednosť v prípade zapojenia subdodávateľských reťazcov, aby mobilní pracovníci a vnútroštátne orgány mohli identifikovať osobu alebo subjekt, ktoré sú právne zodpovedné za riešenie ich nárokov; ZVÁŽILI zavedenie obmedzení subdodávateľských reťazcov, ako aj spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti, ak je to potrebné;
30. PRESKÚMALI možnosť stanoviť osobitné požiadavky na agentúry dočasného zamestnávania a náborové agentúry, ktoré sa sústreďujú na sezónnych a iných mobilných pracovníkov v EÚ s cieľom zabezpečiť, aby tieto agentúry dodržiavali minimálne normy kvality podľa vnútroštátnych právnych predpisov a právnych predpisov EÚ, a prípadne kolektívnych zmlúv, a aby od pracovníkov nevyžadovali nadmerné alebo nezákonné poplatky. Tieto agentúry by mali pracovníkov písomne (čo zahŕňa aj elektronické prostriedky) informovať o užívateľskom podniku, dobe zamestnania, zásadách odmeňovania vrátane úplného výpočtu, ako aj možných automatických zrážok, ako sú napríklad nájomné alebo náklady na ubytovanie alebo potrebné ochranné prostriedky, o pracovných podmienkach vrátane práv a povinností strán v prípade ukončenia pracovného pomeru, osobitných poradenských službách poskytovaných sociálnymi partnermi alebo verejnými službami zamestnanosti, predpisoch a právach v oblasti sociálneho zabezpečenia vrátane zdravotného poistenia, doprave a ubytovaní a stravovacích službách. Tieto informácie by sa mali poskytovať vo vlastnom jazyku pracovníkov alebo v jazyku, ktorému rozumejú, jasným a transparentným spôsobom, a to pred odchodom, bez ohľadu na trvanie ich zmluvy;
31. ZHODNOTILI a riešili osobitnú situáciu sezónnych a iných mobilných pracovníkov v prípade zavedenia opatrení súvisiacich s pandémiou, ako sú napríklad obmedzenia pohybu alebo zatvorenie hraníc, vrátane možnosti, aby sa vrátili do svojho domova, ako aj do hostiteľského členského štátu bez zbytočných obmedzení pohybu s cieľom nastúpiť do zamestnania alebo v ňom pokračovať;

32. PRESKÚMALI, či sezónni a iní mobilní pracovníci závisia od svojich zamestnávateľov viac ako iní pracovníci; ZVÁŽILI, ako by takáto závislosť sa dala riešiť; a VZALI DO ÚVAHY, že sezónni a iní mobilní pracovníci môžu počas svojho pobytu v hostiteľskom členskom štáte využívať ubytovanie, dopravu a stravovanie zodpovedajúce primeranej životnej úrovni (ako sa vymedzuje vo vnútroštátnom práve a praxi), ktoré spĺňajú všeobecné zdravotné a bezpečnostné normy platné v dotknutom členskom štáte, a to aj počas krízových situácií, a za náklady, ktoré nie sú neprimerané v porovnaní s kvalitou služby a čistou odmenou pracovníkov;
33. ZINTENZÍVNILI spoluprácu a výmenu najlepších postupov medzi správnymi orgánmi, prípadne aj prostredníctvom orgánov na podporu rovnakého zaobchádzania, a POMÁHALI pracovníkom z Únie a ich rodinným príslušníkom v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi EÚ (napr. smernicou 2014/54/EÚ), ako aj pracovníkom z tretích krajín, ktorí využívajú právo na rovnaké zaobchádzanie podľa príslušných smerníc (napr. smernica o jednotnom povolení 2011/98/EÚ alebo smernica 2014/36/EÚ o sezónnych pracovníkoch);
34. ZHODNOTILI, či inšpekcie, ktoré sa v súčasnosti vykonávajú, postačujú na presadzovanie existujúcich právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov a v prípade potreby STANOVILI ciele pre zintenzívnenie kontroly;
35. v uplatniteľných prípadoch PRESKÚMALI, či je sezónna práca primerane zahrnutá do ich právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia;
36. vo vhodných prípadoch POSKYTLI prístup k možnostiam zvyšovania úrovne zručností a odbornej prípravy;
37. POSÚDILI, či je vhodné ratifikovať Dohovor MOP č. 184 o bezpečnosti a zdraví v poľnohospodárstve;
38. SPOLUPRACOVALI so sociálnymi partnermi s cieľom zabezpečiť podporu zamestnávateľom a sezónnym a iným mobilným pracovníkom, ako aj ich zastúpenie;

39. vo vhodných prípadoch PODPOROVALI uzatváranie kolektívnych zmlúv týkajúcich sa sezónnych a iných mobilných pracovníkov; a
40. vo vhodných prípadoch PODPOROVALI poradenské služby, ktoré sezónnym a iným mobilným pracovníkom poskytujú odborové zväzy alebo iné zainteresované strany s cieľom aktívne podporovať voľný pohyb pracovníkov a slobodu poskytovať služby sociálnym a spravodlivým spôsobom. PRESKÚMALI možnosť poskytovania takýchto služieb na mieste;

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A EURÓPSKU KOMISIU, ABY V SÚLADE SO SVOJIMI PRÍSLUŠNÝMI PRÁVOMOCAMI, S PRIHLIADNUTÍM NA VNÚTROŠTÁTNU SITUÁCIU A REŠPEKTUJÚC ÚLOHU A AUTONÓMIU SOCIÁLNYCH PARTNEROV:

41. SPOLUPRACOVALI so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, najmä so sociálnymi partnermi, prostredníctvom dostupných rámcov (napr. výbory, agentúry, činnosti vzájomného učenia) s cieľom riadne uplatňovať a presadzovať existujúce právne predpisy EÚ a vnútroštátne právne predpisy;
42. PRESKÚMALI možnosť zlepšiť zber údajov o sezónnych a iných mobilných pracovníkoch v príslušných odvetviach v súčinnosti s príslušnými aktérmi na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni;
43. PRESKÚMALI možné spoločné komunikačné a osvetové činnosti zamerané najmä na zlepšenie informácií pre pracovníkov a zamestnávateľov a na zvýšenie informovanosti o ich právach a povinnostiach, najmä pokiaľ ide o pracovné podmienky a bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, a to v spolupráci s príslušnými aktérmi na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni vrátane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Okrem toho ZVÁŽILI možnosť zorganizovať informačnú kampaň zameranú na pozitívny vplyv sezónnych a mobilných pracovníkov v EÚ na fungovanie jednotného trhu a na zásadnú úlohu, ktorú pri tomto fungovaní zohrávajú;
44. ZVÁŽILI zintenzívnenie spolupráce medzi Európskou komisiou a vnútroštátnymi orgánmi s cieľom presadzovať rovnaké zaobchádzanie a podporovať pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov podľa smernice 2014/54/EÚ, napríklad prostredníctvom činností vzájomného učenia a výmeny osvedčených postupov;

45. SPOLUPRACOVALI s cieľom predchádzať subštandardným mzdám, iným formám vykorisťovania a obchodovaniu so sezónnymi a inými mobilnými pracovníkmi, a to vrátane posilnenia administratívnej spolupráce a zvyšovania informovanosti o rizikách a možných nezákonných praktikách; a
46. pokiaľ ide o štátnych príslušníkov tretích krajín, PRESADZOVALI, ak je to vhodné, začlenenie ustanovení zakazujúcich nekalé postupy náboru zamestnancov vrátane nespravodlivých poplatkov za nábor, ktoré pracovníkom účtujú súkromné agentúry zamestnania a/alebo migračné agentúry v ich domovských krajinách, do dohôd o partnerstve a iných príslušných dohôd s tretími krajinami;

VYZÝVA EURÓPSKU KOMISIU, ABY:

47. SPOLUPRACOVALA s členskými štátmi a inými príslušnými zainteresovanými stranami v otázkach týkajúcich sa sezónnych a iných mobilných pracovníkov prostredníctvom existujúcich nástrojov na úrovni EÚ;
48. SPOLUPRACOVALA s Poradným výborom pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v otázkach súvisiacich s bezpečnosťou a ochranou zdravia sezónnych a iných mobilných pracovníkov.
49. POSÚDILA, či je v rámci existujúcich programov možné poskytnúť finančné prostriedky EÚ na špecializované poradenské služby, ktoré sezónnym a iným mobilným pracovníkom poskytujú odborové zväzy alebo iné zainteresované strany s cieľom aktívne podporovať voľný pohyb pracovníkov sociálnym a spravodlivým spôsobom;
50. ZVÁŽILA opatrenia týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci vrátane sezónnych a iných mobilných pracovníkov v kontexte nadchádzajúceho strategického rámca EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci;
51. POSÚDILA oblasti, v ktorých by sa mala posilniť ochrana sezónnych pracovníkov a vypracovala politické odporúčania; a
52. USKUTOČNILA štúdiu s cieľom získať údaje o sezónnej práci v rámci EÚ a identifikovať hlavné výzvy, a to podľa možnosti aj počas pandémie COVID-19, a zabezpečiť, aby sa údaje o jednotlivcoch rozčlenili podľa pohlavia s cieľom uľahčiť analýzu zavedených opatrení;

VYZÝVA EURÓPSKY ORGÁN PRÁCE (ELA), ABY NAĎALEJ:

53. PODPOROVAL členské štáty, najmä pokiaľ ide o činnosti zamerané na informovanosť a koordináciu spoločných a zosúladených inšpekcií práce. Medzi takéto činnosti by mohlo patriť poskytovanie informácií príslušnými orgánmi pracovníkom a zamestnávateľom, ako aj kampane na zvyšovanie informovanosti a spoločné alebo koordinované inšpekcie práce zamerané najmä na odvetvia, v ktorých je sezónna práca bežnejšia;
54. SPOLUPRACOVAL s európskou platformou na posilnenie spolupráce pri riešení problému nedeklarovanej práce (až do jej úplného začlenenia s do ELA v roku 2021) pokiaľ ide o činnosti zamerané na sezónnych a iných mobilných pracovníkov vrátane zlepšovania informovanosti pracovníkov a zamestnávateľov o právach a povinnostiach s cieľom podporiť prechod od nedeklarovanej k deklarovanej práci;
55. SPOLUPRACOVAL s partnermi v rámci Európskych služieb zamestnanosti (EURES) v členských štátoch (až do úplného začlenenia siete EURES do ELA v roku 2021) s cieľom pripraviť osobitné činnosti a materiály týkajúce sa sezónnych a iných mobilných pracovníkov; VYZVAL Európsky úrad pre koordináciu siete EURES, aby na portáli EURES poskytoval viac špecializovaných informácií o sezónnych pracovníkoch a právach, ktoré sa na nich vzťahujú; a
56. V rámci rozsahu pôsobnosti nariadenia (EÚ) 2019/1149 spolupracoval so Správnou komisiou pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia s cieľom dosiahnuť synergie medzi oblasťou mobility pracovnej sily a koordináciou systémov sociálneho zabezpečenia;

VYZÝVA EURÓPSKU AGENTÚRU PRE BEZPEČNOSŤ A OCHRANU ZDRAVIA PRI PRÁCI (EU-OSHA), ABY NAĎALEJ:

57. SPOLUPRACOVALA s výborom SLIC a inými príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom ďalej poskytovať usmernenia a materiály vrátane prieskumov, nástrojov a kampaní na hodnotenie rizík pri práci zamerané na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci sezónnych a iných mobilných pracovníkov.